

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

TÁRSADALMI HETILAP.

Előfizetési feltételek:

Budapest, VI., váci körút 23.

SZERKESZTI

Egész évre házhoz küldve . . . frt 7.—

Félévre . . . . . " 3.50

Negyedévre . . . . . " 1.75

hová minden küldemény intézendő.

SZABOLCSI MIKSA.

Egyes szám ára 14 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tartalom: Visszaemlékezés. Irta: Dr. H. I. — Zsidó magyar művészek. (II.) (Tárczacikk.) Szerkeszti: Feleki Sándor. — Zsidó városi képviselők Budapesten. — Hirsch báró nagy adományairól. — Hirsch báró anyja. — A zsidó egyetemes gyűlés tagjai. — Szellemszövegek a rabbinikus irodalomból. (101. sorozat.) Talmudistától. — Előfizetési felhívás. — Hetinaptár. — Hírek. — Szegény gyermekek felruháztatása. — Hirdetés.

Visszaemlékezés.

(1888. dec. 14-ére, a zsidó congressus megnyitá-
sának 20. évfordulójára.)

Sorsa egyetlenegyszer volt saját kezébe
letéve a magyar Izraelnek és akkor is — eldobta
magától.

Századunk egyik legnagyobb lángelméje,
az emberek egyik legnemesebbike, kinek nevét
nekünk, zsidóknak csak áldásmondás mellett sza-
bad említenünk: *Eötvös József* báró — áldott
legyen emléke! — ki már ifju korában lépett
sikra a zsidók emancipációja érdekében, ki az
első volt, ki teljes egyenjogositást követelt szá-
mukra: egy negyed századdal érdekükben való
első felszólalása után keresztül is vitte a nagy
és nemes mivét, de a mélyet a legmagasztosabb
idealismustól eltelt nagy férfiú be is akart te-
tőzni.

Minden felekezetnek meg van az önrendel-
kezési és önkormányzati joga, minden feleke-
zetnek meg van a saját maga készítette szerve-
zete, adminisztrációja, csak a zsidónak nem.
Eddig nem is lehetett, — így gondolkodott a halha-
tatlan államférfiú — mert nem volt hozzá joga;
de most egyenjogusítva vannak a többi fele-
kezetekkel, hadd teremtsék meg már most ma-
guk alapját egy rendezett községi életnek és
egységes szervezetnek.

És a magyar főúr, a lánglelkű költő, a
vallás- és közoktatási ügyek élén álló miniszter
összeköttetésbe tette magát a magyar zsidóság
jeleseivel, rabbikkal, nagyobb községek vezetői-
vel, szigoruan vallásos és kevésbé jámbor zsidó
férfiakkal, és félévvel az emancipationális törvény
meghozatala után ő felsége, a király nevében
felszólította a haza zsidóságát, válasszon ke-
beléből képviselőket, kik az ország fővárosába

összejöjjenek és a nélkülözött szervezetet meg-
teremtsék.

Mit csinált volna ebből hasonló esetben
minden más felekezet? — bevehetetlen erőssé-
get épített volna belőle. Szilárd világító tornyot
teremtett volna magának a késő jövőre nézve
és sánczokat és védő gátat minden igaztalan meg-
támadtatás ellen.

És mit csináltak a zsidók?

Összevesztek!

Eldobtak maguktól egy kincset, melyhez,
igaz, könnyen jutottak, de melyért a protestansok
például századokon át küzdöttek és szenvedtek,
és mikor végre megszerezték, megtámadhatatlan
mentsvárat állítottak fel belőle, mely nekik bá-
mulatos erőt és kitartást kölcsönöz.

Ha nem a kormány, a törvényhozás mondja
ki az egyenjogusítást, ha ő rájuk bízták volna
ezt is: összevesztek volna drága hitsorsosaink
afölött is, eldobták volna maguktól azt is.

Nem tudták, — és honnan is tudták volna? —
mily kincs a szabadság, az önrendelkezési jog. A
hosszu rabszolgaság eltompította ebbeli érzé-
süket; hisz Mózeset is, ki felszabadításukra jött
az egyiptomi rabszolgaság alul, e szavakkal fo-
gadták egyszer: »verjen meg ezért tégedet az
isten!«

A zsidóságra — de itt csupán a magyar
zsidóságról szölok — a szabadságot, a jogot, az
önrendelkezést — bármily ellentétnek is lássék
ez — rá kell parancsolni; a parancsszóra elfo-
gadja a jót a magyar zsidó is.

Szégyenletes, de igaz!

Mi keserít úgy el hitsorsosaim ellen? — kér-
dezitek; hitsorsosaim ellen, kiket oly kimond-
hatatlanul szerettek, kikkel vérem minden cseppje
összeforrt, s kikkel együttérzek akkor is, mikor
korholom őket, mikor haragra gyulladok ellenük?

Ime, olvassák:

Jövő pénteken, dec. 14-én, teljes 20 éve lesz annak, hogy a zsidó congressus, vagy, mint hivatalos neve hangzott, az »Izraelita egyetemes gyűlés«, a magyar zsidók által szabadon választott 217 képviselője a fővárosban Pest-Pilis-Solt megyeháza nagy tanácstermében először összeültek, először, mióta e haza fennáll, hogy Magyarország alkotmányos királyának hívására saját belső ügyeik fölött tanácskozzanak és szervezeteit saját maguk teremtsenek.

Széles e hazában egyetlen ellenséges hang sem emelkedett hitfelekezetünk ellen; hisz a magyar haza is mézes heteit élte akkor még a királylyal való kibékülésnek, a visszanyert alkotmánynak; nem vették rossz néven még azt sem, hogy a tárgyalások nagyjából németül folytak; tudták, hogy a zsidók szívében hazafiak és számítottak rá — és ebben nem csalódtak — hogy nyelvük is mihamarább magyarrá fog válni.

Az emlékezetből soha ki nem törülhető, fenséges egy pillanat volt, midőn Eötvös József báró, vallás- és közoktatásügyi miniszter a fenn nevezett napon, délelőtt 10 órakor a zsidó gyűlésbe lépett és perczekig tartó, szünni nem akaró, frenetikus éljenzés közt az elnöki széket elfoglalta.

A halhatatlan miniszter az ülést a következő szavakkal nyitotta meg, melyek minden felekezetét szerető izraelita kebelében soh'sem érzett, büszke, ujjongó örömet kellett, hogy fakasszon:

„Tisztelt egyetemes közgyűlés! Midőn ő felségének legmagasabb elhatározása folytán a kormány

által e hó 10-ikére egybehívott izraelita hitfelekezeti egyetemes közgyűlést megnyitom, egyszersmind szívesen köszöntöm az összejött képviselő tisztelettel, s örömmel üdvözlöm ez egész tanácskozó testületet, melyben most legelőször gyűltek egybe Magyarország izraelita vallású polgárainak választott képviselői, hogy mint önálló és szabad vallásos társulat, egyházi és iskolai ügyeiket önmaguk szervezzék és rendezzék. (Élénk éljenzés.)

Önöknek, uraim, jutott azon szép feladat, már e legelső alkalommal bebizonyítani, hogy az ország izraelita polgárai saját ügyeiket helyesen és egyszersmind az ország állami és társadalmi viszonyainak megfelelőleg rendezni ép úgy képesek, mint a hazában létező bármely más egyházak és vallásos társulatok.

Az 1867. XVII-dik törvényczikk az izraelita lakosokat az ország keresztény lakosaival egyenjogú polgárokká tette a polgári és politikai jogok gyakorlásában; e congressus feladata eszközölni, hogy a hazában létező izraelita hitfelekezet, mint vallásos társulat is, épen oly szabad, önálló és autonóm testületet képezzen, mint a keresztény autonóm egyházak. (Élénk helyeslés.)

E magasztos czél kétségen kívül csak nagy akadályok leküzdésével érhető el, melyeket a kezdet nehézségei, a jelenlegi állapot rendezetlensége és a minden új rendezkedés iránt keletkezni szokott előítéletek és félelmek még növelnek. De bizalommal várom, hogy önök szakismerete és eszélyessége megtalálja a megoldásnak legalkalmasabb módjait; és teljesen hiszem, hogy az akadályokat le fogja győzni ügyszeretetük, kitartásuk, tapintatosságuk és

Zsidó magyar művészek.

Szerkeszti: Feleki Sándor.

II.

Goldmark Károly.

Zenetörténelmi vázlat.

A művészetnek nincs hazája, a művészet a nemzetek közkinccse, a legkozmpolitább valami; de igenis van hazája a művésznak és — mondjuk ki mindjárt — ez a haza nem igen szokott törődni az ő tehetséges fiaival, mert hát: nemo proféta in patria. Szép magyar hazánk e tekintetben is szeret jó példával előljárni, minálunk épenséggel nem vesznek tudomást a törekvő ifjuról, csak azután, ha külföldön már kimondták rá, hogy e szerény magyarban lángész honol, akkor hagyományos büszkeséggel beszélünk nagy hazánkfiáról.

Ezért is a magyar származású művészek életrajzán ugyanazon veres fonál húzódik végig. Idehaza nem boldogul, kimegy külföldre, ott felfedezik, megbecsülik, ünneplik, ő azután vagy mindezek dacára mégis szereti hazáját és minden alkalmat felhasznál, hogy ismét egy kis honi levegőt szívhasson, avagy

az egykori otthoni becsmérelés emlékezetében és a rákövetkező külföldi dicsőség tudatában egyszerűen eltágadja hazáját, vagy legalább is nem törődik vele, — mindkettőre tudunk példát.

Goldmarkot a külföldön nagyra nevelkedett magyar művészek első csoportjához kell számítanunk és ez dicséretére válik.

Goldmark Károly 1832-ben született Keszthelyen, mint zsidó család gyermeke. Szülei korán felismerték benne a nem mindennapi zenei tehetséget és 1844-ben Bécsbe vitték, hol a hegedü-játékban nyert kiképeztetést. 1847-ben az ottani konzervatóriumba lépett; ez időtől kezdve a zongorára és különösen a kompozícióra fordította figyelmét. De ő nem tartozott az u. n. csodagyermek közé és csak 1857-ben, tehát 25 éves korában lépett először a nyilvánosság elé egy önálló hangversenyben, mikor saját szerzeményei közül adott elő egy egész sorozatot jelentékeny tettség mellett. A következő évben Pestre költözött, ebbe az időbe esik *Sakuntala* *ouverturejének* megjelenése, mely első kompozicionalis korszakának legkiválóbb sikerét jelenti. Még ugyanazon évben visszatért Bécsbe és azóta ott tartózkodik. Itt érte meg

azon szívósság, melylyel Izrael fiai hagyományos létükhöz ragaszkodnak. (*Élénk tetszés.*) Mert lehetnek önök között eltérő nézetek a zsidó testületek külső szervezetére nézve; lehet, hogy vannak, kik a vallásos szertartásokról eltérően, talán épen ellentétesen gondolkoznak, de nem hiszem, hogy legyen valaki e gyülekezetben, ki mindnyájukkal egyenlő hévvel ne ohajtaná az izraelita hitfelekezetnek fenmaradását és biztosítását, ki ne ohajtaná, hogy az izraeliták ne csak mint egyének, hanem összesített erővel mozdíthassák elő a közös haza érdekeit. (*Zajos tetszésnyilatkozatok. Lelkesült felkiáltások: Éljen a haza!*) Ez pedig úgy eszközölhető legbiztosabban, ha az izraelita polgárok összessége jelen szétszórtságából rendezett vallásos testületté szervezi magát, s erőit egyesíti. (*Élénk helyeslés.*)

Miután pedig önkormányzatot az állam bármely vallástársulatnak csak azon feltétel alatt engedhet:

ha biztosítást nyer az iránt, hogy az illető vallásos társulat önmagát kormányozni s kebelében a kellő rendet fentartani képes, és hogy a kormány a szükséges fő-felügyeletet nehézség nélkül gyakorolhatja;

ennélfogva elkerülhetlenül szükséges, hogy ha izraelita polgártársaink önállólag akarnak egyházi ügyeikben intézkedni, mindenek előtt az egyes hitközségek szervezetét állapítsák meg; azután állítsanak a hitközségek fölé — ezek önhatóságának tiszteletben tartása mellett — oly hatóságokat, melyek az egyes községek és iskolák felett őrködnek, és a melyekkel az államkormány is a fő-felügyelet gyakorlásában érintkezve, ne kénytelenítségük közvetlenül avatkozni a vallástársulat belügyeibe. (*Zajos helyeslés.*)

1875-ben, tehát negyvenhárom éves korában első operája, a *Sába királynőjének* premiéraját, mely a Goldmark nevet egyszerre ismertté tette az egész világ zenei köreiből, mert azóta alig múlt év, hogy valamely nagy dalműszínház fel nem vette volna műsorába e mesterművet és a siker mindig elmaradhatatlan.

Sába után néhány kisebb szerzeménnyel szerepelt Goldmark neve a nagy hangversenyek, kamarastélyek műsorain, melyek az egy *Sakuntala* kivételével, melyet szintén a bécsi udv. opera hozott színre, állandóan nagy tetszésben részesültek, ami különösen egy symphonikus művének, a *Falusi lakodalomnak* vált osztályrészére. Végre tavaly ismét egy nagy operával örvendeztetett meg bennünket és az élvezet, melyet *Merlinje* nyújtott, valóban teljes volt, melyhez foghatóval az utolsó évtized új dalművei közül csak még Verdi legutóbbi műve dicsekedhetik. De a mester munkaképessége, úgy látszik, kora előrehaladtával fokozódik, mert a múlt héten ismét volt alkalmunk egy új zenekari művében gyönyörködnünk és bátran kimondhatjuk, hogy a philharmonikusaink által fényesen előadott *Tavaszi nyitány* oly rendkívüli

Az egyházi ügyekre nézve azonban meg kell jegyezni, hogy e congressus a kormány által csupán az izraelita vallástestületek külső szervezetének és hatáskörének megállapítására, és a közoktatás rendezésére hivatván össze, a hitelvek és vallástestületek tanácskozásainak tárgyát nem képezik. (*Zajos tetszésnyilatkozatok. Hosszan tartó éljenzés.*)“

A miniszter most kifejtette a pontokat, mik a kongressus teendőit fogják képezni, aztán a következő szavakkal zárta be örökké emlékeztető beszédét.

„Az állam tért nyit önök előtt, hogy összes hitfelekezeti ügyeikben is teljesen önmaguk rendelkezzenek, s midőn önökre bizza, hogy önkormányzatuknak szervezetét is saját elveik és belátásuk szerint önmaguk állapítsák meg, azáltal oly szabadságot ad, minőt más államokban nem élveztek hitsorsosaik. (*Zajos éljenzés.*)“

Bizton reményelem, hogy azon hatás által, melyet a szabadság minden nemes emberi törekvések sikerére mindig gyakorol, gyors fejlődésnek fognak indulni mind intézményeik, mind összes szellemi életük. (*Tetszés.*) És mert a szabadság áldásait bizonyosan fokozott mértékben érzik azok, kik majd két ezredéven át az elnyomatás nyomorait túrték, meg vagyok győződve, hogy épen e szabadság a legerősebb kötelék leend (*lelkesült tetszésnyilatkozatok*), mely e hon izraelita polgárait minden viszonyok közt azon hazához köti, melynek alkotmánya nekik e szabadságot biztosítja. (*Szünni nem akaró lelkes éljenzés és taps. Zajos felkiáltások: Éljen a haza!*)

És ezzel az egyetemi közgyűlés tanácskozásait megnyitottaknak nyilvánítom. (*Hosszan tartó éljenzés.*)“

lelkeseget keltett, amelyet instrumentális mű még aligha ért el a mi szigorú hangversenyi közönségünk részéről.

Ha Goldmark zenei egyéniségét közelebbről vesszük szemügyre, úgy csakhamar rájövünk e siker nyitására az ő rendkívüli eredetiségében. Az ő Sábájával egy egészen új hangvilágot nyitott meg lelki szemeink előtt, az emberiség buja szépségű őshazájába visz bennünket, az üde érzékiség, a ragyogó színek, az édesen, csábítóan szép hangok honába, a Salamon király zsidó országába. E mestermű, mely zeneileg Meyerbeer, Halévy és Weber befolyásából ered, a romantikus operák legremekesebbike és ugyanazon forrásból fakad, mint Weber Oberonja, Meyerbeer Afrikai nője, Schumann Perije és Schubert meg Mendelssohn Zulejka-dalai: a kelet bűbájos fűszeres levegője lengi át, varázsos szépségű természete tükröződik benne vissza, az Euphrat és a Jordán forrásainak ezüstös hangú csobogása, locsogása csörgedez rajta végig.

De Sába exotikus szépsége különös bájt nyer azáltal, hogy a mester egy a scenikus zene terén fel nem használt elemet vitt bele, a héber ősmotívum-

Ilyen auspiciumok alatt, ilyen miniszter, ilyen hangulat mellett mi mindent lehetett volna megalkotni! — Mennyi jónak és dicsőnek lehetett volna biztos alapjait lefektetni! — Erőt és velőt nyert volna a községi élet, és a mint sorakoznak például kalvinista polgártársaink, a legelőkelőbbek és a legfelvilágosodottabbak, sőt ezek első sorban, felekezetük körül, melynek erőt kölcsönöznek, de a melytől viszont erőt nyernek is: úgy vált volna a zsidó községi és kulturális élet is központjává a zsidó társadalomnak, melynek tagja lenni, dehogy szégyelné bárki is!

De minek ezt a képet festetni, mely — fájdalom! — oly távol áll a valóságtól! Minek növeszteni a fájdalmat saját szivemben, fájdalmat, melyet hitsorsosaim legnagyobb része meg sem ért, és a melyről fiataljaink csodálkozva azt kérdeznék: mit, ilyen is képezhet fájdalmat férfi szivében?

Február 23-án, a 33. ülés után, az egyetemes gyűlés tagjai azzal mentek szét, hogy találkozni fognak ismét a következő év congressusán; 20 év mult el azóta, de nem találkoztak soha. A vádaskodás, agyarkodás, rágalmazás és denunciálás sötét láncolata huzódik végig a két évtizeden. És az eredmény? Nyomorultak az állapotok a legtöbb községben, elhanyagoltak a legszebb intézmények és a felekezeti öntudat mélyen alásülyedt. A község koldus, mely tagjai könyörületéből él és a koldusnak akárhányan mutatják az ajtót! Rendetlenség és viszály a legtöbb helyen. És hogy is lehetne másképp, mikor vakmerő kalandorok, hasznukat leső izgatók kerekedtek felül; tudatlan és lelki-

kat, melyeknek melodiosus volta ismeretes. Így az Astaroth remek csalogató dala nem egyéb, mint egy évezredes szép templomi ének szellemes átirata. Meyerbeer, Mendelssohn, sőt Hajdn egyes szerzeményei emlékeztetnek néha zsidó rythmusokra, de azoknak illetően való felhasználása, feldolgozása eddig „hallatlan“ volt. — A Sakuntala-nyitány érzelmesen édes hindu zenei eszmékből fonódik össze, ezek azonban sokkal lágyabbak, mintsem, hogy drámaiság kifejezésére is alkalmasak volnának és ebből magyarázandó, hogy a nyitányt követő Sakuntala cz. szinpadai művét balsiker üldözte, a folytonos édesség émelyítővé lesz. —

Az őshéber zene hatalmas accordjai tették híressé Goldmarkot, jogosan várhattuk, hogy a mester következő műve ismét ez illatos légkörben fog mozogni; és ime az új opera megjelenik a színlapon: hőse *Merlin* az Artus-mondakör regényes dalnoka és jósa, a dalmű első előadása pedig óriási meglepetést szerzett a hallgatónak. Ez már nem a régi Goldmark, mert a genialis szerző időközben megtette a nagy ugrást Meyerbeer- és Webertől Wagnerig. Goldmark, a minden tekintetben lángeszű zenész haladt korával

ismeretlen uralkodhatnám jöttmentek ragadták magukhoz a vezetést és egy kis rendet csak az időről-időre megjelenő *zsidó rendeletek* csinálnak.

Sötét kép, de — tájdalom! — való.

Dr. H. I.

Zsidó városi képviselők Budapesten.

A magyar fővárosnak 400 képviselője van. 200 az 1200 legtöbb adófizetők sorából kerül ki és 200 szabadon lesz választva a főváros választói közül. Minden három évben 200 képviselőnek: 100 virilistának és 100 szabadon választottnak mandatuma jár le, úgy hogy minden 3 évben 200 városi képviselő újból lesz választatva. A választások, melyek a lefolyt héten történtek, — megválasztott zsidó képviselőket illetőleg — a következő eredménnyel végződtek.

A szabadon választottak közt a következő hitsorsosokat találjuk: Rendes tagok: Büchler Sándor, Dr. Bródy Sámuel, Fenyvessy Adolf, Fürst Jakab, budai Goldberger Imre, Dr. Goldziher Ignác, Grauer Miksa, Dr. Grosz Sándor, Deutsch Sámuel, Jassovitz Mór, Dr. Scheermann Adolf, Dr. Schmidl Sándor, Dr. Schreyer Jakab, Schweiger Márton, Tenczer Pál, erényi Ullmann Imre, Wahrmann Mór, Dr. Weisz Jakab.

Póttagok: csángóhétfalusi Baronyi Benedek, Beck Dénes, Dr. Brachfeld Manó, Breitner S. L. Pál, Rudolff, Dr. Strasser Imre, Dr. Schächter Jakab, Dr. Szabolcsi Izidor.

A virilisták közt: Rendes tagok: Adler Lajos, lovag bárdonyi Brám Miksa, Dr. Báron Jónás, Dr. Bőke Gyula, hatvani Deutsch Sándor, Freund Vilmos, Fischer Ignác, Gross Mór, Hirsch J. L. megyeri Krausz Lajos, Linczer Imre, Landauer Ignác, Man-

és eltanulta Wagnertől azt, ami a modern német zene ez óriását oly nagygyá teszi. Merlinben a finom érzékű instrumentátora beváltotta azt, amit ígért, elérte a zenei színezés, a hangfestés legmagasabb fokát, amiért a „zene Makartja“ czimmel illették; verőfényes keletről ködös nyugatnak vonult, a bűbajos ragyogásu héber érzelmesség helyébe életerősen lüktető germán drámaiság lépett, és alig képzelhető merőbb ellentét egyazon szerző két műve között, mint a Sába „Majd visszajő“ kezdetű női kara és a Merlin I. felvonásának pajkos vadságu vadászdala között. Goldmark tehetsége még egy új csiszolatot nyert, egy új oldalában gyönyörködhettünk, azonban nem titkolhatjuk el, hogy a drámaiság fejlődésével, a wagnerianizmus befolyásával szemben, sajnos, az invencio fogyott, a második mű nem látszik a melodiák oly kiapadhatatlan forrásának, mint az első. De azért azoknak, kik afölött vitakoznak, vajjon Sába jobb-e avagy Merlin, csak Goethe szavaival felelhetünk, mikor furcsának találja, hogy a németek azon veszednek, hogy ő a nagyobb költő-e vagy Schiller, ahelyett, hogy örülnének, hogy két ily „ficzkójuk“ van.

dello Károly, Dr. Neményi Ambrus, Schön Vilmos, Weisz Leo, Wolfner Gyula.

Póttagok; Back Fülöp, Kramer Sámuel, Müller Vilmos, Dr. Neumann Rafael, Dr. Rott Jakab Dr. Szilassy Adolf, Weiner Miksa, Dr. Weinmann Fülöp, Waitzenfeld Jakab,

Hirsch Móricz báró nagy adományairól.

Lapunk 44. száma vezércikkében bővebben megemlékeztünk a nagy jótevőnek a muszka zsidóknak szánt 50 milliós és Galiczia javára adott 12 milliós adományról. Mint a »N. W. Tgblt« értesül, az 50 milliós adomány már szintén *ténynyé vált*, a mennyiben a báró a nevezett összeget az angol bankban letette és a muszka kuratorium élére, mely a fenséges kulturalis és jótékony czélokat megvalósítani van hivatta, *Günsburg* Horace báró, titkos tanácsost és *Poljakoff*, titkos tanácsost állította. A nevezett cikkben említettük, hogy Hirsch báró nagy adományát bizonyos feltételekhez kötötte, melyeket az orosz kormány elfogadni vonakodott; ha áll már most, hogy ténynyé vált az adomány, akkor reményteljes jel ez a muszka zsidókra nézve, kikre ezután talán — fájdalom, csak talán! — jobb napok fognak derengeni. — Ugyan ama bécsi lap értesülése szerint, Hirsch báró *Gnie-woss*, *Tomászcuk* és *Rappaport* osztrák reichsrathi képviselőket ama kuratorium tagjaivá nevezte ki, mely a galicziai és bukovinai zsidó ipariskolák felállításával lett megbizva.

Alapos a remény, hogy Hirsch báró a Magyarországra nézve támasztott kilátásokat, — megirtuk, hogy a báró már másfél év előtt be-kérte a Magyarországon fennálló összes zsidó

Merlin óta Goldmark néhány suite- és egyéb apró dologgal végre a mult héten egy Tavasz nyitányával lépett fel, mindig teljes sikert aratván. Különösen ez utolsó műve oly osztatlan tetszésben részesült, aminővel hangversenyteremben modern művet még nem jutalmaztak. Az ifju tavasz ébredését, a természet ragyogását, a madárdalt ábrázoló virtuoz ritornelleknél azon halk moraj futott végig a termen, mely az igazi élvezet őszinte jele. Az ősz mester maga dirigálta művét, melyet elejétől végig meg kellett ismételtetnie.

Goldmark Károly egyike azon istenáldotta művészeknek, kik máris sokat nyujtottak, de kiktől még többet remélhetünk, adja az ég, hogy még sokáig gyönyörködhesünk lángesze termékeiben és ő akkor meg is fogja valósítani reményeinket, bármily vérme-sek legyenek is azok. Ő megtalálta az isteni szikrát és értett hozzá, hogyan kell azt szítani, míg nagy lángokban csapkodva verdesi az eget.

st. zs.

jótékony intézetek lajstromát — szintén meg fogja valósítani; mihez nekünk csak azon szerény szavunk volna, hogy Magyarországon is van vidék, sőt majdnem oly nagy vidék, mint fél Galiczia, mely iskolák dolgában, és egyáltalában a kultura dolgában ugyanott, vagy — fájdalom! — talán még hátrább áll, mint Galiczia és Bukovina. (L. az »Egyenlőség« multheti számának zsidó népiskola táblázatát.) Máramarosban, Ugocsában, Ungban, Beregben, Besztercze-Naszódon és Erdély más vidékein az iskolák legalább is ép oly szükségesek, mint Kolomea, Tarnov, Dukla, Dobromil, Sandec, Przmsl, vagy más galicziai kerületekben.

Örök hálára kötelezné a nagy emberbarát nemcsak e haza zsidóságát, de az egész országot, ha a *nevezett vidékeken iskolákat állíttatna fel*, minthogy azok — mint Galicziában és Muszkaországban — bizonyára nem csak a zsidóknak, hanem a többi népességnek is rendelkezésére bocsájtatnának. Magyarország zsidóságáért és szegény visszamaradt népességéért a legnagyobb jót a fennen gondolkodásu nemes jótevő *iskolák felállítására utján teheti*.

Hirsch báró anyja.

A férfit, kit a gondviselés oly roppant vagyonnal és a roppant vagyonhoz oly mindenek fölött nemes és nagy szízzel áldott meg, de a kit a felfoghatatlan végzet szörnyü, az emberi szívet mélyen megrendítő csapásokkal is meglátogatott: Hirsch Móricz bárót ismét gyász érte. A nagy jótevő anyja, özv. *Hirsch* József báróné született *Wertheimer Karolina* november hó 19-én Münchenben meghalt. Az elhunyt matrona, ki 1808-ban Frankfurtban (a hires *Wolf Wertheimer* bankár leánya) született, ki ennél fogva 80 évet élt, mint 17 éves leány neje lett Hirsch József bárónak Münchenből, kivel egész 1884-ig, tehát majdnem 60 éven át a legboldogabb házasságban élt. Férje, Hirsch József báró 4 év előtt halt meg és özvegye boldognak mondotta később, hogy el nem érte elsőszülött fiának, Hirsch Móricz bárónak ama határtalan gyászát, mely egyetlen fia, a 24 éves genialis *Hirsch* Lucian báró halálával érte.

Az elhunyt nemes hölgy 5 gyermeket hagyott hátra. Elsőszülötte, mint már említettük, a világszerte hirneves jótevő, Hirsch *Móricz* báró, kinek neje a hires *Bischofshaim*, brüsseli bankár leánya. A második fia, Hirsch *Emil* báró, *La-lenburg*, az ismert manheimi bankár leányát vette nőül, míg a harmadik fia, Hirsch *Jakab* báró, a csak nemrég elhalt *Poljakov*, titkos államtanácsos, a muszka vasutkirály leányával kelt egybe. Két leánya közül, az egyik, *Amelie* báróné, *Bamberger* urhoz Párisban (a hires német országos képviselő testvérehez) ment nőül, míg a másik, *Louise* báróné a würzburgi Hirsch *Jóel* báró fiának, Hirsch *Jónás* bárónak Münchenben lett a neje.

Hirsch Karolina báróné szigorúan vallásos zsidóné volt és ilyen értelemben vezette házáat, nevelte gyermekeit. Míg férje élt, akár hányszor miniszterek étkeztek nála, de soha sem engedte, hogy más, mint ritualiter készített ételek jöjjenek asztalára. Az utazásnak nagy barátja volt. 1872-ben IX. Pius pápa magán audiencián fogadta. Utazásain csak ritualis zsidó vendégfogadókban étkezett és a szombatot és ünnepnapokat szigorúan megtartotta. A báróné emellett modern, sőt nagyműveltségű hölgy volt; beszélt németül, francziául, angolul és olaszul és behatóan ismerte a modern irodalmat. Modora szerény, megnyerő és mindenkivel szemben előzékeny volt.

Mindezen tulajdonait megható gyászbeszédben emelte ki Dr. *Perles*, müncheni rabbi. Az elhunyt összes gyermekei és a bajor főváros tizezrei kísérték ki a nemes asszonyt örök nyughelyére. Tönach nafsah cz'uróh bicz'rór háchajim!

Az Izraelita egyetemes gyűlés tagjai.

Olvasóink bizonyára érdeklődéssel veszik, kik voltak a 20 év előtt megtartott első és egyetlen a király által egybehívott zsidó egyetemes gyűlés tagjai. Ezeknek névsorát közöljük a következőkben. Előbb még csak a tisztviselőkről és a vezérszónokokról akarunk egy néhány szót mondani.

A gyűlés összeült 1868 dec. 14-én. *Eötvös* József báró megnyitó beszéde után a csak a múlt évben meghalt, a zsidó ügyek körül nagy érdemeket szerzett *Holländer* Leo, mint a képviselők legöregebbike mint korelnök foglalta el az elnöki széket; a 3 legfiatalabb tag: *Kohut* Sándor, (most new-yorki rabbi), Dr. *Simon* József (az orsz. izr. iroda titkára) és Dr. *Rosenberg* Izidor (Várhelyi Dr. *Rósa* Izsó, a szegei ügyvédi kamra elnöke) mint korjegyzők sorakoztak melléje. A tisztviselői kart csak a harmadik ülésen választották meg. Elnök lett Dr. *Hirschler* Ignác (kir. tanácsos, a főrendiház tagja) alelnök *Popper* Lipót, (a három év előtt elhalálozott podrágyi *Popper* Lipót báró), második alelnök *Wahrman* Mór és háznagy *Schweiger* Márton. Jegyzők lettek: Dr. *Kohut* Sándor, Dr. *Mezei* Mór, *Oblatt* Jakab, Dr. *Rosenberg* Izidor és Dr. *Simon* József.

A vezérszónokok közül kiemeljük: *Aronsohn* Löbl-t, *Barnay* Ignácot, *Beutum* Salamont, *Cohné* József Ignácot, *Diamant* Mórt, *Diener* Mórt, *Eisler* Manót, *Elsas* Manót, *Fenyvessy* Adolfot (a kongressus egyik legfiatalabb, de egyik legkiválóbb és legbuzgóbb tagja is; ma az országgyűlési gyorsiroda igazgatója) *Friedlieber* Albertet, Dr. *Hildesheimer* Izraelt (ma berlini rabbi és az ottani szeminárium igazgatója) *Hirsch* Markot (ma prágai főrabbi) *Hochmuth* Abrahamot, *Holitscher* Fülöpöt, *Holländer* Leót, *Horovitz* Sámuel, Dr. *Kohn* Sámuel, Dr. *Kohut* Sándort, Dr. *Lemberger* Henriket, *Leopold* Sándort, *Mezei* Mórt, *Mittelmann* Lipót, *Morgenstern* Mihályt, *Poppenheim* Kálmánt,

Dr. *Pollák* Henriket, Dr. *Popper* Józsefet, Dr. *Rockenstein* Lipót, Dr. *Rosenberg* Izidort, Dr. *Schönberger* Armin, *Schweiger* Mártont, *Sidon* Adolfot, Dr. *Simon* Józsefet, *Steinhardt* Jakabot, *Sternthal* Adolfot, *Tenczer* Pált, *Weisse* Józsefet, *Weisz* Kálmánt, *Wolf* Márkot és Dr. *Zipser* Mórt. (*Reich* Ignác szavát a kongressus nem hallotta. Jargonban beszélni nem volt szabad)

A tagok névsora a következő:

Abelles József, *) Csanádm. Makó kerületi képviselője.
Abeles Mayer, Mosonym. képv.
Adler László, Hevesm. kp.
Aronsohn Löbl, Erdély, Gyula-Fehérvár ker. kp.
Bárkány Adolf, Sárosm. Makovicza ker. kp.
Barnay Ignác, Pest hitközségi képv.
Basch Lipót, Csanádm. Battonya ker. képv.
Basch Lőrincz, Torontálmegy. N. Becskerek ker. kp.
Baumgarten Fülöp, Pest hitközségi kp.
Bayern Izajás, Zemplénmegy. Sáros-Patak ker. kp.
Beck Soma, Balassa-Gyarmat hitk. képv.
Berger Ferencz, Csongrádm. képv.
Berger Gyula, N. Károly hitk. kp.
Bettelheim Fülöp, Pozsony hitk. kp.
Beutum Salamon, Komáromm. Komárom ker. kp.
Billitzer Fülöp, Nyitra hitközségi kp.
Blau Vilmos, Nyitra. Halics ker. kp.
Brill S. L. Pest hitközségi képv.
Bruck Joachim, Fehérm. Sárbogárd ker. kp.
Cohné József Ignác, Erdély Brassó-Fogarás ker. képv.
Czinner Benjamin, Borsodm. Sz. Péter ker. képv.
Deutsch Adolf, Torontálm. N. Szt. Miklós ker. képv.
Deutsch Henrik, Pest hitközségi képv.
Deutsch Ignác, Arad hitközségi képv.
Deutsch Sámuel, Krassó-Zaránd m. képv.
Diamant Mór, Biharm. Belényes ker. képv.
Diener Mór, Liptó-Sz.-Miklós hitk. képv.
Ehrenfeld Saul, Zemplénm. Gesztel ker. kp.
Ehrenfeld Sámuel, Abaujm. Szikszó ker. képv.
Ehrlich Mózes, Hevesm. Szolnok ker. képv.
Eisenstädter Ignác, Temesvár hitközségi képv.
Eisenstädter Menachem, Ungvár hitköz. kp.
Eisler Manó, Nyitra. Galgóc ker. képv.
Elfer Adolf, Honim. képv.
Elsas Manó, Nyitra. Érsekújvár ker. képv.
Felber Salamon, Nyitra. Sasvár ker. képv.
Fenyvessy Adolf, Zalam. Egerszeg ker. képv.
Fischer János, Pápa hitk. kp.
Fischer Lajos, Erdély Kolozsvár hitk. képv.
Fischer Mór, Pozsonym. Szt. János ker. képv.
Fischmann Ferdinand, Pozsony hitk. képv.
Fleischmann Mór, Abaujm. Hidasnémet ker. képv.
Fonfeder Simon, Pozsonm. N. Magyar ker. képv.
Frankl Izrael, Trencsénm. K. Zsámbokrét ker. képv.
Frankl Löbl, N. Várad hitk. kp.
Fränkl Sámuel, Biharm. Sárret ker. képv.
Freund Henrik, Bácsm. Kula ker. képv.
Freund Mózes, Máramarosm. N. Bocskó kr. kp.
Frey Mózes, Szerdahely hitk. kp.
Friedlieber Albert, S. A. Ujhely hitk. képv.
Friedmann Károly, Szabolcsm. Bogdány ker. képv.
Friedmann Lipót, Zemplénm. N. Mihály ker. képv.
Friedmann Selman, Beregm. Felvidék ker. képv.

*) A neveket mint a kerületeket az előttünk fekvő kongressusi diárium névjegyzéke után változtatlanul adjuk. A mely név mellől kimaradt a dr., a rabbi, a predikatum, tulajdonosa, rossz néven tőlünk ezt nem veheti.

Ganzfried Salamon, Ungm. Szobráncz ker. képv.
 Gerstl Mór, Nyitra hitközségi képv.
 Glasner Flórián, Liptóm. képv.
 Glück Mór, Erdély, Alsó-Fejérm. Szászváros ker. képv.
 Graber Miksa, Thurócsm. képv.
 Gross Mózes, Sárosm. Felső-Tarcsa ker. képv.
 Grün Izrael, Erdély Kolozsvár hitk. képv.
 Grün Salamon, Trencsénm. Zsolna ker. képv.
 Grünfeld Armin, Veszprém. Zircz ker. kpv.
 Günzler Sámuel, Mármarosm. Felső-Vissó ker. képv.
 Halbrohr Mór, Bácsm. Szabadka ker. képv.
 Heimann Sándor, Zemplénm. Varranó ker. képv.
 Herrmann Károly, Tolnam. Paks ker. képv.
 Herczog Jakab, Fehérm. Lovasberény ker. képv.
 Hildesheimer Izrael, Sopronm. Kis-Marton ker. képv.
 Hirsch Abrahám, Kövárvidéki képv.
 Hirsch Márk, Ó-Buda hitközségi képv.
 Hirschl Lipót, Gyöngyös hitk. képv.
 Hirschler Ignác, Pest hitközségi képv.
 Hochmuth Abrahám, Veszprém. Veszprém. ker. képv.
 Hofmeister Benő, Bácsm. Ujvidék ker. képv.
 Hofmeister Illés, Jászkunság Félegyháza ker. képv.
 Holländer Leo, Sárosm. Eperjes ker. képv.
 Hollitscher Fülöp, Pest hitközségi képv.
 Horovitz Sámuel, Marosvásárhely hitközségi képv.
 Horovitz Sámuel, Sárosm. Sirok. ker. képv.
 Hübsch Mór, Trencsénm. Linik ker. kp.
 Kadelburg Manó, Temesm. Versncz ker. képv.
 Kahan Nachman Hersch, Mármaros Izó ker. kp.
 Kain Dávid, Abauj. Kassa ker. képv.
 Kallusz Berkó Bereghm. Munkács ker. kpv.
 Kauders Fülöp, Vasm. Körmend ker. képv.
 Kellner Izrael, Ungm. N. Kapos ker. kp.
 Kern Ignác, Szatmárm. Máté-Szalka ker. képv.
 Kirtz Jónás, Szepesm. Késmárk ker. kp.
 Klein Bernát, Gömör. képv.
 Klein Izsák, Trencsénm. Puchó ker. képv.
 Klein Sámuel, Miskolcz hitk. képv.
 Klein Sándor, Békésm. képv.
 Kohen J. J., Pest hitk. képv.
 Kohn Abrahám, Szabolcsm. N. Kálló ker. képv.
 Kohn Adolf, Bácsm. Palánka ker. képv.
 Kohn Manó, Szabolcsm. Nádudvar ker. kpv.
 Kohn Náthán, Zólozm. képv.
 Kohn Sámuel, Pest hitk. képv.
 Kohut Sándor, Fehérm. Fehérvár ker. képv.
 König Károly, Győr hitk. képv.
 Korach Lipót, Szepesm. Lőcse ker. képv.
 Krausz Mayer, Pestm. Vác ker. képv.
 Krausz Zsigmond. Zemplénm. Bodrogköz ker. képv.
 Kufler Izsák, Árvam. Námesztó ker. képv.
 Kurländer Illés, Zemplénm. Tokaj ker. kp.
 Lackenbach Ignác, Somogym. Szigetvár ker. képv.
 Lamm Bernát, Tolnam. Tamási ker. képv.
 Landesberg J. A., N. Várad hitk. képv.
 Lányi Jakab, Pest hitk. képv.
 Ledig Sámuel, Hajduker. képv.
 Lemberger Henrik, Bácsm. Baja hitk. képv.
 Leopold Sándor, Tolnam. Szegszárd ker. képv.
 Lerchenfeld Jakab, Sopronm. Kapuvár ker. képv.
 Lichtenberg Mór, Szeged hitk. képv.
 Lichtmann Jakab, Zemplénm. Tállya ker. képv.
 Liebermann Kálmár, Tornam. képv.
 Löw Jeremias, S. A. Ujhely hitk. képv.
 Löw Márton, Erdély. Naszód ker. képv.
 Löwy József, N. Kanizsa hitk. képv.
 Löwy Mór, Pestm. Monor ker. képv.
 Ludassy Mór, Buda hitk. képv.

Mandl Ede, Szabolcsm. Nyirbátor ker. képv.
 Manheimer Herman, Nyitram. Verbó ker. képv.
 Mayer Salamon, Szatmárm. Csenger ker. képv.
 Mayerhoffer Salamon, Somogym. Csurgó ker. képv.
 Mezei Mór. Pest hitközségi kp.
 Mittelmann Lipót, Barsm. képv.
 Modern Juda Márm. Sziget hitközségi kpv.
 Morgenstern Mihály, Somogym. Lengyel-Tóti ker. kp.
 Munk Mór, Pest hitközségi kp.
 Müller Náthán, Nógrádm. Szécsény ker. kp.
 Neumann Bernát, Pápa hitközségi képv.
 Oblat Jakab, Komárom. Pata ker. kp.
 Österreicher Mózes, Beregm. Rákos ker. kp.
 Paneth Mendl, Erdély Dées ker. kp.
 Pappenheim Kálmán, Pozsony hitközségi képv.
 Perls Jakab, Krasznam képv.
 Perls Mayer, N. Károly hitközségi képv.
 Pollák Henrik, Pest hitközségi képv.
 Pollák Sámuel, Trencsénm. Trencsén ker. képv.
 Popper Fülöp, Esztergomm. képv.
 Popper József, Jászkunság Jászberény ker. képv.
 Popper Lipót, Trencsénm. Besztercze ker. képv.
 Posner Károly Lajos. Pest hitközségi képv.
 Rajkovits Armin, Sárosm. Tapoly ker. képv.
 Reich Ignác. Temesm. Mehala ker. képv.
 Reich Koppel, Nyitram. N. Tapolcsán ker. k.
 Reichenberger Mátyás, Erdély, Szamosujvár ker. kp.
 Reisz Ármán, Árvam. Alsó Kubin ker. kp.
 Rokenstein Lipót, Tolnam. Bonyhád ker. kp.
 Rokonstein Lipót, Vasm. Szombathely k. kp.
 Róoz Izrael, Ugocsam. N. Szőlős ker. kp.
 Rosenberg Izidor, Szeged hitközségi kp.
 Roth Benjamin, Bereghm. M. Kászony ker. kp.
 Rózsay József, Zalam. Csáktornya ker. kp.
 Sauer József, Veszprém. Devecser ker. kp.
 Schapringer Joachim, Pécs, hitközségi képv.
 Koromlay Schey Fülöp, Vasm. Kis Czell ker. kp.
 Schlesinger Fülöp. Györm. képv.
 Schlesinger Illés, Vág-Ujhely hitk. képv.
 Schlesinger Sámuel, Borsodm. Mező-Keresztes ker. képv.
 Schönberg Ármán, Pest hitközségi képv.
 Tornyai Schossberger S. W., Pest hitközségi képv.
 Schreiber Joachim, Beregm. Munkács hitk. képv.
 Schreiber Mózes, Erdély, Vámosudvarhely ker. képv.
 Schwarz Abrahám, Beregm. Tiszahát ker. képv.
 Schwartz Ármán Pest hitközségi képv.
 Schwartz István, Hevesm. Eger ker. képv.
 Schwartz Jezajás, Zemplénm. Gálszécs ker. képv.
 Schwartz Pinkás, Abauj Füzér ker. képv.
 Schweiger Márton, Kecskemét hitközségi kp.
 Sidon Adolf. Pozsonym. N. Szombath ker. kp.
 Sik Mózes, Mármarosm. Huszt ker. képv.
 Simon József, Zalam. Tapolca ker. kp.
 Snyders Jakab, Pozsonym. Szt. György ker. képv.
 Spiró Zsigmond, Szabolcsm. Nyiregyház ker. képv.
 Spitzer Lipót, Pozsonym. Stompfa ker. kpv.
 Stein Jakab, Somogym. Kaposvár ker. kpv.
 Stein Mark, Bácsm. Zombor ker. képv.
 Steinberger Abrahám, Szathmár ker. képv.
 Steiner Izidor, Pestm. Kalocsa ker. képv.
 Steinfeld Antal, Debreczen hitközségi képv.
 Steinhardt Jakab, Aradm. képv.
 Stern Albert, Pestm. Ujpest ker. képv.
 Stern Dávid, Mármaros Berezna ker. képv.
 Sternthal Adolf, Biharm. N. Szalonta ker. képv.
 Sugár Dávid, Miskolcz hitközségi képv.

Tafler Adolf, Pestm. Czegléd ker. kpv.
 Tannenbaum Fábrián, Borsódm. Szendrő ker. képv.
 Taub Gusztáv, Sárosm. Szekcső ker. kpv.
 Tausig Lipót, Baranyam. képv.
 Tencer Pál, Zalam. Keszthely ker. képv.
 Ullmann Dávid, Sopronm. Lakenbak ker. kpv.
 Ullmann Károly, Pest hitközségi képv.
 Ullmann Rafael, Nyitram. Zsámbokrét ker. képv.
 Ungar Samu, Zenplénm. Homonna ker. kpv.
 Wahrmann Mór, Pest hitközségi képv.
 Wallfisch Pál, Arad hitközségi képv.
 Weber Márton, Mármarosm. Ökörmező ker. képv.
 Weinberger Izsák Abr., Szabolcsm. Kis-Várda ker. képv.
 Weinberger Albert, Ungvár hitközségi kpv.
 Weinberger Armin, Biharm. Margita kerül. képv.
 Weinberger Pinkás, Szatmárm. Várallya ker. képv.
 Weinberger Zsigmond, Ungmegye N. Berezna ker. képv.
 Weisz Adolf, Nyitram. Vágvecse ker. képv.
 Weisz Kálmán, Abaujm. Szepsi ker. képv.
 Weisz M. A., Pest hitközségi képv.
 Weisse József. Vág-Ujhely hitközségi képv.
 Wertheimer Jakab, Középszolnokm. képv.
 Widder Izsák, Márm. Sziget ker. képv.
 Wohl Armin, Nógrádm. Losoncz ker. képv.
 Wolf Márk, Bácsm. Ó-Becse ker. képv.
 Zeisler Lipót, Ugacsam. fekete-erdői ker. kpv.
 Zeligér Pinkás, Mármarosm. Técső-ker. képv.
 Zipser Mór, Vasm. Kőszeg ker. képv.
 Zwebner Abrahám, Sopronm. Kapoldi ker. képv.

Szellemszökrák

a talmud, midrás- és a későbbi rabbinikus irodalomból.
 (101. folytatás.)

Ha a bálványt ütöd, reszket a papja.

*

Egy élő kutyanak nagyobb a tekintélye, mint egy holt oroszlanak.

*

Eladó a leányod és férj nem jelentkezett, ne késlelj, hanem fogadd el vőül akár cselédedet. Ha vársz, visszautasítja ajánlatodat.

*

A merészség birodalom, melynek nincsen koronája.

*

Venni és eladni nem teszi még a kereskedőt.

*

Ha reméltél, de reményedben csalódtál, akkor — csak remélj tovább.

*

Cselédnek add inkább egyetlen lányodat, csak uzsorástól kölcsönt ne végy. — A hátralevő szolgálati idő minden nappal csökken, a kamatok minden nappal nőnek.

*

A legnagyobb gonosztevő is, legalább mikor alszik, rosszat nem tesz; az uzsorás gonoszt cselekszik álmában is, mert kamatai nőnek akkor is, ha alszik.

*

Izraelnek fia már akkor is, ha egy istent vall.

*

Pótolhatsz mindent, csak ifjúságod társnőjét (az első feleséget) nem.

*

Idegen udvarban a kutya sem mer ugatni.

*

Mindkét csőből meleg ne jöjjön; egynek le kell hűtenie a másik forróságát.

Talmudista.

Naptár.

Vasárnap (1888 dec. 9) tévesz (29 napos) 5., hétfő 6., kedd 7., szerda 8., csütörtök 9., péntek 10., (aszóráh b'tévesz böjtnapja) szombat 11. napja. Hetiszidra: *Vaj'chi.*

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük **nov. végén** lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre	7 frt — kr
fél évre	3 frt 50 kr.
negyed évre	1 frt 75 kr.

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak:

egész évre	6 frt — kr.
fél évre	3 frt — kr.
negyed évre	1 frt 50 kr.

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala
 Budapest, Váci-körút 23. sz

A pesti Chevra Kadisah, minthogy a lefolyt héten a bejelentések a felvételre oly tömegesek voltak, hogy azokat mind eszközölni nem lehetett, a felvételi időt a jövő hétfő (dec. 10) esteli 6 óráig meghosszabbítja. A felvételt kívánó sziveskedjenek a Chevra Kadisah hivatalos helyiségében (Váci körút 37. sz.) d. e. 9-től 12-ig és délután 3-tól 6-ig megjelenni.

H I R E K.

— A pesti zsidó nagyhitközség új kórháza javára a lefolyt héten adakoztak: Megyeri Krausz Lajos 2000 frtot, Csillag Sándor 200 frtot, Löwy Sámuel, Steiner M. Mór 100-100 frtot és Steinitz Adolf 50 frtot.

— A bécsi izr. hitközség 1887-ik évi jelentéséből vettük át a következő érdekes adatokat. A nagy ünnepek alkalmából a 18 állandó imaházon kívül még 37 ideiglenes imatermet használtak. A nép- és polgári iskola zsidó növendékei közül 11,191 részesült *vallásoktatásban*, és pedig 3067 fiu és 4583 leány a népiskolákban és 913 fié és 1619 leány a polgári iskolákban. A középiskolákban 2106 tanuló hallgatott hittant. Ezen intézeteknél 9 hitoktató működött. Ezen kívül sok tanuló magán uton tanul hittant s az év végén az illető hitoktatónál tesz vizsgát. — Az ifjúsági isteni tiszteletre a hitközség nagy

figyelmet fordít. Eredménye meg is látszik, mert azt mindinkább növekvő számmal látogatják a tanulók. Sőt a szülők gyermekeikkel együtt járnak el nagyon sokszor ezen ifjúsági istentiszteletekre. *A jótékonyosság terén* a következőket emeljük ki: *Uffenheimer* Theobald, ki 1887-ben hunyt el, körülbelül 60,000 frtot hagyományozott a hitközségnek, mely összegből 30,000 frt alapítványokra van szánva — A zsidó hitközség kórházában 1990 beteget ápoltak és pedig 639 férfit és 451 nő. Ezen kívül 1892 egyén részesült orvosi gyógykezelésben és gyógyszerekben, kik részére nem volt hely a kórházban. — Az összes rendes és rendkívüli kiadások 44,944 frtra rugtak, melyeket fedezték a betegek 5394 frt ápolási díjából, 18,782 frt alapítványi kamatból és 19,501 frt pénztári befizetésből. Szegény gyógyulófélben levő betegeknek 5972 frtot ajándékoztak. — Az elmúlt évben 1714 halálozást jelentettek be. A központi temetőben 1694 halottat, és pedig 883 felnőttet, és 811 gyermeket temettek el ingyen. Deczember 2-án, mint a király 40 éves uralkodói jubileuma napján kezdték meg az építését a menedékháznak, mely 100 személyre van tervezve. Akadtak adakozók, kiknek bőkezűsége folytán nemsokára megkezdhetik a leányárvaház építését, mely szintén 100 bentlakóra van szánva.

— **A pesti izr. kórháznak** most megjelent az 1887-ik évről való jelentéséből vesszük át a következőket. A fekvő betegek száma az említett évben 827-re rugott. Közöttük 60 keresztény. A kórházban ápoltak közül 540 teljesen ingyenes ápolásban részesült. Lejáró beteg volt 9883, ezek közül 3486 keresztény. Három szegények orvosa 5087 beteget gyógyított, ami 4578 frtba került. Gyógyszerekért 2185 frtot adtak ki. A kórházban ápoló betegek 20,128 frt és 50 kr. költséget okoztak. Az összes bevétel 24,733 frt, melyből a chevra-kadisa 11,126 frtot és a hitközség 2781 frtot adott. A bevétel ugyanakkora volt, mint a kiadás, azaz 20,155 frt. A mint a jelentésből értesülünk, a most épülő új kórház, mely jövő májusra készül el, 458,000 frtba fog kerülni. A tervet *Freund* Vilmos műépítész készítette. 1887 végéig csak 227,000 frt gyűlt egybe részint a régi telek eladásából, részint adományokból, s ez összeget 50,000 frttal toldotta meg a bőkezű chevra kadisa. — A nagy pontossággal és szakavatottsággal készített érdekes jelentést *Böke* Gyula dr., egyetemi tanár szerkesztette, ki mint az izr. kórház elnöke fáradhatlan tevékenységet fejt ki. Szintugy méltó elismerés illeti a 3 főorvost. *Stiller* Bertalan dr., *Báron* Jónás dr. és *Szili* Adolf dr. tanárokat, kik az orvosi gyógykezelést vezetik a kórházban.

— **Utánzásra méltó.** Egyik előző számunkban *Strasser* Babetta, boldogult *Strasser* Alajos édes anyjának haláláról emlékeztünk meg. Mint utólag értesülünk, az elhunyt, sok szenvedés- és megpróbáltatáson keresztül ment, de Istenben való törhetetlen bizalmát soha egy pillanatra fel nem adó és a jótékonyosság gyakorlásában soha sem szünetelő hölgy halála előtt arra kérte övét, koporsójára *koszorút ne tegyenek*, mert ez ellenkezik a zsidó szokásokkal; a kik meg akarják tenni, a koszorukra szánt összeget jótékony célokra fordítsák. A bekövetkezett

halál után a család értesítette az elhunyt kívánságáról a megboldogult ismerőseit és tisztelőit, kik a koszoruk árát, 300 frtot dr. *Kohn* Sámuel rabbinak áadták át, ki a családdal egyetértőleg az összeget a következő módon osztotta fel: 100 frtot az új zsidó kórház, 50 frtot a zsidó fiárvaház, 50 frtot a leányárvaház javára és 100 frtot a titkos szegények közt osztott szét. — Hol nőnek a virágok, melyekből oly felséges koszorut lehet fűzni a nemes halott emlékének?

— **Reinitz József dr.**, a Ferencz József rend lovagja, pesti zsidó hitközség iskolaügyi osztály alelnöke, mint részvétellel értesülünk, tüdőbaj következtében e hó 6-án elhunyt. A boldogult a főváros legkeresettebb orvosai közé tartozott, és a közéletben is szerepet játszott, a hol mindenkinek a kívül érintkezett, közbecsülését vívta ki. Több ízben volt pártelnök a Terézvárosban, városi bizottsági tag és a terézvárosi iskolaszék elnöke. Az előző években a kereskedők kórházának főorvosa volt. Számos jótékony egyesületben játszott a boldogult vezérszerepet, mindenhol buzgó működésének hasznos nyomait hagyván hátra. A leánykiházasió egyesületnek sok év óta elnöke és a zsidó nagyhitközség választmányi tagja volt. *Schwarz* Arthur dr. jeles orvos és *Rott* Jakab dr. ismert fővárosi ügyvéd apósukat gyászolják az elhunytban.

— **Az örök jöltevő.** *Hirsch* Móricz báró a budapesti népkonyhák részére 1000 frtot adományozott, mely összeget *Bischitz* Johanna asszony átadta Horváth városi tanácsosnak szétosztás végett.

— **Chanuka.** A pesti izr. nőegylet leányárvaháza is megünnepelte a chanukát. Ez alkalomból a nevezett intézet nagytermében (f. hó 2-án) szép számú, előkelő közönség gyűlt össze, valamint az izr. nőegylet vezetői is. A 80 árva leány szép sorba vonult a terembe. Az esti ima bevégezése után meggyújtották a gyertyáskákat, mire az árva heber imát énekeltek. Majd közülök egyik társnőjében kifejezte köszönetét és háláját a nyert jóért. Ga'dag ozsonna zárta be az ünnepélyt. — *A budapesti süketnémák intézetében* is felemelő ünnepélyességgel ülték meg a chanukát, nagyszámú válogatott közönség jelenlétében. Ott voltak *Kassovitz* Rozália, az intézet elnöke, dr. *Kohn* Sámuelné, *Adler* Hermina asszony stb. *Grünberger* igazgató bevezette a növendékeket a terembe, kiknek nevében az egyik tartott csinos, jól érthető beszédet, majd egy másik növendék meggyújtá a chanuka-gyertyát a szokásos ima elmondása mellett. Végre könyveket és ajándékokat osztottak ki a növendékek között, s záradékkul pompás ozsonnában részesültek.

— **Kitüntetés.** A Deutsch- és Sonnenfeld-czég egyik főnökének, *Deutsch* László urnak, a barcelonai világiállításán a szállítás terén teljesített fontos szolgálatokért a spanyol regens-királyné az Izabella-rendjelt adományozta.

— **A császár és király 40 éves jubileumát** a zsidóság is megünnepelte a monarchia minden részében, ezáltal is kifejezést adván a legalkotmányosabb fejedelmek iránt érzett igaz hódolatának és ragaszkodásának. — *Pesten* a dohány-utczai nagytemplomban

Kohn Sámuel dr. montott imát ő felségéért, és az orthodoxok is ünnepies istenitisztelet rendeztek ez alkalomból. — *Budán* is ünnepi istenitisztelet volt a templomban, este pedig a szegények között 300 frtot osztottak ki, mely összeghez a »Chevra Kadisa« 160 frttal járult. — *Bécsben* a jubileum emlékére decz. 2-án tették le az alapkövet a zsidó aggok menedékházára, melynek költségei 100,000 frtra vannak előirányozva. Ugyancsak Bécsből jelentik, hogy *Rothschild* Albert báró 100,000 frtos alapítványt tett a képzőművészeti ipariskolának, mely összeg kamatait oly növendékeknek juttassák kik az intézetet már elvégezték, de megélhetésük nincs még biztosítva.

— **Javul a közszellem.** A hirneves tudós, *Lenhossek* József egyetemi tanár sirja fölött az orvostanhallgatók nevében *Weissmann* Frigyes, az orvostanhallgatók segélyező egyesületének elnöke tartott szép beszédet. Ez nem az első jele annak, hogy a liberalismus fokozatosan tért hódít az egyetemen. Tudvalevő, hogy halottak napján Balasa József tanár és Csányi László miniszter sirjánál a mi azelőtt sohasem történt, zsidók szónokoltak.

— **Felolvasás.** *Kőrösi* József, a hirneves statisztikus, hitsorsosunk a Tudományos Akadémiában, melynek tagja, érdekes felolvasást tartott e czimvel: A szülők életkorának belolyása a gyermekek életére.

— **A tizza-beői zsidó hitközség** e hó 1-én tartotta tisztújító közgyűlését, mely alkalommal újból, egyhangulag az eddigi közszeretben álló fáradhatlan elnök *Ferencz* József lett megválasztva, ki a község körül sok érdemeket szerzet. Ő neki köszönhető jó részben egy nyilvános iskola felállítása, az anyakönyvvezetői állás rendszeresítése, a betegsegélyező egyesület felélesztése stb. Alelnökké *Schwarcz* Fülöpöt, kurátorokká *Schwarcz* Józsefet és *Lichtig* Jakabot választották.

— **Templomi ajándékok.** Hódmezővásárhelyről írja levelezőnk, hogy az ottani izr. hitközség nagyérdemű elnöke *Adler* Géza és neje a templomnak egy gyönyörűen elkészített oltárterítőt ajándékoztak, mely alkalommal Dr. *Seltmann* Lajos rabbi igen szépen átgondolt beszédben fejezte ki a becses adomány fölötti örömét és köszönetét. — Zala Egerszegen, mint lapunknak írják, *Fischer* László, az ottani izr. hitközségnek fáradhatlan elnöke nemrég a templomnak két művészi kivitelű thora-ékitményt ajándékozott, neje *Fischer* Friderika urhölgy pedig egy nehéz selyem atlaszból készült arany himzéssel ékitett thora diszöltönyt.

— **A „veszprémi izr. krajczár-egylet“**, melynek főadata a veszprémi izr. iskolát látogató szegény tanulókat vallás különbség nélkül téli ruhával és iskolai könyvekkel ellátni, a legközelebb tartott gyűlésen a jótékonyág mezején áldásosan működő és országszerte de azon túl is jól ismert *Bischitz Johanna* urnőt első tiszteletbeli tagjává választotta. A diszokmányt *Hochmuth* Ábrahám főrabbi ur személyesen nyújtotta át, mire a nevezett urnő az egyesület el-

nöknőjéhez, *Hochmuth* Anna urnőhöz ismert munificenciájával a „Krajczár-egylet“ számára szánt százfrtnyi bőkezű adományán kívül egy minden tekintetben hízegő és tisztelő átiratot küldött.

— **Zsidó tanárok kinevezése olasz egyetemeken.** Az olasz vallás- és közoktatásügyi minister újabban a következő zsidó tudósokat nevezte ki olasz egyetemekre tanárokkul: *Ugo* tanár, mint az államtudományok előadóját a maceratoi egyetemre megy; *d'Ancona* kiváló sebész, ki szigoruan vallásos zsidó, Modenában foglalta el a sebészeti tanszéket az egyetemen. Első előadása alkalmából hallgatói nagy ovációkkal fogadták. *Bianchi* tanár hirneves elmegyógyászt, ki eddig a bolognai egyetem tanára volt, a palermoi egyetem tanárává nevezte ki, ugyanide nevezte ki *Segre* matematikust is. Végre *Staffio* R. tanár, mint a kereskedelmi jog tanára a paduai egyetemre, *Manara* pedig ugyanezen minőségben a palermoi egyetemre lön kinevezve. Az antiszemita színezetű klerikális lapok hevesen megtámadják ezen kinevezéseket, mire a kormány lapjai azt válaszolják, hogy Olaszország büszke lehet az ily tudósokra. Megemlítjük, hogy az olasz egyetemeken összesen 30 zsidó rendes tanár működik.

— **Egy egyházi tudós a zsidókról.** Dr. *Malatterra* hirneves kánonjogi tudós Moncalvoban „Sirtto morale“ czim alatt nagyszabású tudományos művet adott ki, melyben a zsidókról igen megtisztelő módon nyilatkozik. A többek között ezeket írja: „A régiek egy művében sem találjuk a következő magasztos eszmét tisztábban kifejezve, mint a zsidók szent könyveiben. Ezek az istenség, az erkölcsiség és a halhatatlanság eszméje, melyek az összes tudományokat magukban foglalják. Egy munkából sem lehet jobban valamely valláserkölcsi törvényt összeállítani, mint épen a bibliából.

— **Deljanoff orosz minister a zsidó vallásoktatásról.** Mint Szt.-Pétervárról jelentik, *Deljanoff*, orosz közoktatásügyi minister szemleutjában megtekintette az odessai zsidó tanintézeteket, és a zsidó árvaházat, és mindenütt teljes megalégedésének és elismerésének adott kifejezést. Többek közt igen örvendetesen lepte meg a ministert az intézetekben honoló vallásosság s ezt az előjáróság előtt a következő jelentőségteljes szavakkal fejezte ki: „Rendkívül örvendek hogy ezen tanintézetben a vallásosság iránt oly komoly figyelmet tanusítanak. Semmi sem fejleszti annyira a trón és haza iránt való hűséget, a humanitás és felebaráti szeretet érzelmeit, de egyszóval minden nemesebb érzelmet, mint épen a vallás. Meg vagyok győződve róla uraim, hogy ily nevelő rendszer mellett ezen intézet növendékeiből a hazának derék polgárai fognak válni. Az ilyen növendékek a vonzalom árnyékával sem birhatnak oly férfiak iránt, kiknek lelkek és lelkiismeretök kihalt, a kik nem találják borzasztónak, természetellenesnek mégreghez, fegyverhez és egyéb erőszakos fegyverekhez nyulni, hogy gonosz szándékaikat elérjék. Az ily emberek nem hisznek semmiben, belőlük kihalt a vallásosság legkisebb szikrája is.“

— **Japán kitüntetés.** *Nisszim* Effendi hitsorsosunk, a török pénzügyi kamara elnöke a japáni császártól a Nap rendet nyerte kitüntetésül.

— **Malvano** lovagkeresztet, ki hitsorsosunk, Humbert olasz király félórai audiencián fogadta. Mint hallatszik, a király legfontosabb európai nagykövetségi tiszték egyikét fogja már legközelebb reá bízni.

— **A régi prágai zsidó temető,** mely érdekes régi emlékei és gyönyörű fekvése miatt nagy hírnévre tett szert, részben el fog pusztulni, mert egy épülő körút számára fognak belőle egy jó részt kihalítani.

— **Darmstatter A.** tudós és jeles tanár Párisban 41 éves korában elhunyt.

— **Hagyomány egy rabbinak.** Montpellierből jelentik, hogy az ott elhunyt *Narasse* Sára, *Mosé* Benjámin, avignoni rabbinak 400, 000 francot hagyott végrendeletileg.

— **Egy zsidó olasz hősnő emléke.** A ki Olaszország szabadságharczairól olvasott, bizonyára tudni fogja, mily dicsőséges szerepet játszott azokban *Náthán* Sára. Az olasz kormány most megvásárolta az elhunyt hősnő asszony szülőházát, hogy abból neki maradandó emléket állítson, a mennyiben az ő nevére leányiskolát fog azon házban alapítani. Maga *Crispi* 10,000 lírával járult hozzá a megvásárláshoz.

— **Pályamű.** Stein L. Berlinben 300 márkás pályadíjat tűzött ki a következő téma kidolgozására: »A zsidó vallásoktatás fontossága és a kár, mely annak elhanyagolásából származik. A pályamunkák német nyelven fogalmazandók és legfeljebb egy nyomtatott ivre terjedhetnek. Stein nagyváradi származású és egy ideig Csáthon rabbi volt, később pedig pápai rabbi helyettes.

— **A Palästínában lakó idegen zsidókra** vonatkozólag az »Anglo-Jewish-Association« az angol külügyministeriumtól a következő értesítést vette: Salisbury marquis megbízásából tudatom, hogy az itteni udvarnál levő török nagykövet értesítette, hogy a magas portának az idegen zsidóknak Palästínában való letelepedésére vonatkozólag kiadott rendszabálya, mely csak a 3 havi tartózkodást enged meg, csak a tömeges letelepedésekre vonatkozik. 1888. okt. 24. Pancforte J.

— **Cesare Correnti,** az elhunyt kiváló olasz államférfiu az olaszországi zsidók egyik legbuzgóbb védője volt. Politikai pályája kezdetén »Gli Ebrici come patriotti« (A zsidók mint hazafiak) című munkát írta, mely rövid idő alatt 4 kiadást ért. E munkában kifejti, hogy Olaszország haladásához senki sem járult inkább, mint a zsidók. Midőn Keneek báró, német nagykövet vele Stöckerről és társairól beszélt, felkiáltott: Ezek örültek lehetnek! Az olaszországi zsidó iskolák fentartásához gyakran nagyobb összegekkel járult.

— **Strausz Izsák,** a nemrég Párisban elhunyt udvari karmester, ki *III. Napoleon* udvarán jelentékeny szerepet játszott és magánál a császárnál nagy kegyben állott, szigorúan vallásos zsidó volt. 1809-ben Strazsburghban született, anyja *Rafael* főrabbi leánya volt s így

Elszász egyik legtekintélyesebb családjához tartozott; többen nagybátyjai és unokafivérei közül papi pályára léptek. 1826-ban üres zsebbel jött Párisba, hol vasszorgalmával emelkedett oly magas állásra. 1869-ben a becsületrend lovagja lett. Mondják, hogy midőn 1830-ban Plombièresben a hangversenyeket vezette, szombaton este mindig *Périer Kázmérrel* sétálgatott fel és alá a casinó előtt és szemlélgette a csillagos eget, míg *Périer* mondá: »Nos, fiatal barátom, már most kezébe veheti a hegedűt és megkezdheti a hangversenyt, a szombat már elmúlt. három csillagot látok az égen.« Midőn 1862 és 1863-ban azon magas tiszteletben részesült, hogy vichy-i nyári lakát Napoleonnak rendelkezésére bocsáthatta, megkéré Lepu grófot, hogy a mezuzókat az ajtókról el ne távolítsák és a császár dolgozószobájában levő régi szombati lámpát, melyet nagyszüleitől örökölt, ott hagyják. Zsidó régiségek buzgó gyűjtője volt és gyűjteménye a párisi és londoni kiállításokon általános feltűnést okoztak. Konyhája, melyet szigorúan vallásos követelmények szerint vezetett, mindig nyitva állott számos keleti hitsorsosának, kik gyógyczellből Vichyben tartózkodtak. A mellett igen jótékony volt; sok családot segített. Elszászban, Párisban és a vidéken és számosak voltak azok a hangversenyek, melyeket jótékonyczellra rendezett.

— **A czár vasuti balesete és a zsidók.** Mint minden államban, úgy Oroszországban is az antiszemita sajtó minden alkalmat megragad, hogy a zsidókat megtámadja. Így történt a borkii vasuti katasztrófánál is. Az orosz antiszemita lapok, élükön a »Nowoje Wremja« és a »Grashdanin« erősen megfújták a harci tárogatót a zsidók ellen, állítván azt, hogy a »zsidó mérnökök« hibája folytán történt a vasuti baleset. Már több lap, melyek különbem az antiszemitismusnak csinálnak propagandát, szólaltak fel igen élesen ezen »erkölcstelen visszaélés« ellen, melynek semmi alapja sincs. Így a »Petersb. Wjedomsti«, a »Petersb. Gaz.«, melyek más alkalommal egy huron pendülnek az antiszemitákkal.

— **Orosz-lengyel színház Philadelphiában.** A Philadelphiában lakó orosz-lengyel zsidók végre elérték régi vágyukat, amennyiben megnyitották színházuk, melyben a zsidóság élete és tradíciói kerülnek a világot jelentő deszkákra. A Callowill Streeten Talta színház a központ, a melybe naponként nagy hallgatóság gyülekezik. Megnyitoul zsufolt ház előtt adták a »Kain, vagy a testvérgyilkosság« című szomorujátékot, mely a spanyol inkuiziczió korában játszik. A hatásos elrendezés, a kitűnő zenekar Lewisch tanár vezetése alatt, ki már a szultán előtt is játszott, valamint a szereplők pompás játéka, mely híven visszatükrözte a zsidó népeletet, mind ez elég biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a társulat vállalkozását siker fogja kísérni.

Szegény gyermekek felruháztatása.

— **Veszprémből** írja tudósítónk: A »veszprémi izr. Krajczar egyesület« november hó 18 án tartotta szokásos ruha kiosztását a veszprémi izr. iskolát látogató szegény tanulók között az egyesület elnöknője, választmányja az igazgató és tanító testület, valamint szép számú érdeklődő közönség jelenlétében. Felemelő látványt

nyújtott, midőn vallás különbség nélkül a közel 50 gyermeket, többeket tetőtől talpig jó anyagból és izlésesen készített mindennemű ruhadarabokkal fölruháztak. Már az iskolai év elején pedig ezek közül vagy 30 tanulót a szükséges tanszerekkel iskolai könyvekkel is látott el az áldásosan működő és iskolai célokat előmozdító „Krajczár-egylet”. A kiosztás után egyik leánynövendék a fölruházottak nevében köszönetet mondott, mire *Hochmuth* Ábrahám főrabbi és igazgató a tanulókkal megértette eme jótétemény nagyságát és szívből eredő szép szavakkal közönte meg az iskola nevében a derék egyesület jótéteményét, kívánva, hogy az emberszeretet és iskola érdekében fáradozó hölgyeket az ég Ura sokáig erőben és egészségben megtartsa és az egyesületet virágzásnak indulni engedje. Különösen kiemeljük e helyen *Hochmuth* Anna urhölgyet, az egyesület fáradhatlan tevékenységű elnökét.

— **Sátoralya-Ujhelyen**, mint lapunkat értesítik, az ottani „Szegény iskolás gyermekeket segélyező egyesület”, mely 1875-ben *Knöpfler* Sándor és *Singer* Izráel tanítók kezdeményezése folytán alakult, e hó 2-án ruhakiosztó ünnepélyt rendezett. 43 szegény gyermeket láttak el téli ruházattal. Az egyesület derék elnöke, *Nagy* Ármin dr. szép beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt, mely után egy 4. osztálybeli tanuló a szegény tanulótársak nevében megköszönte az egyesület nemesszívűségét. Végül *Friedlieber* Albert, az iskolaszéknek érdemekben gazdag elnöke tartott eszmékben gazdag záró beszédet. A többi tisztviselő,

névleg *Lövy* Adolf alelnök, *Reichard* Salamon dr. titkár és *Wolf* Jakab pénztáros, szintén fáradhatlanul buzgolkodik az egyesület érdekében.

— **Nagyszombat**on az *Ehrenthal* Mór tanító buzgókodása folytán alakult „Krajczár-egylet” az ottani izr. iskolában ünnepélyt rendezett, mely alkalommal 20 szegény tanulót látott el a derék egyesület ruhával és tankönyvekkel. A bevásárlás összegéhez a helybeli izr. nőegylet 20 frttal járult. Az ünnepély Chanuka első napján folyt le, *Ehrenthal* csinos megnyitó beszédével majd *Neuberger* Lipót tanító, a „templom újra való beavatásáról” olvasott fel igen érdekesen. Erre a tanulók megköszönték a kapott ajándékokat s a „Szózat” eléneklésével a csinos ünnepély befejeződött, melynek létrehozásán különös buzgalommal fáradoztak *Neuberger* Lipót és *Ehrenthal* Mór, az iskola derék tanítói.

— **Vác**ról írják lapunknak, hogy *Reiser* László buzgókodása folytán két év előtt alapított izr. leányiskola szépen virágzik, szintugy az ő fáradozása által nemrég keletkezett „Thalmud-Thora egylet”, melynek célja a héber tudományoknak alapos és részletes ismertetése. Ez egylet körül *Ullmann* Frigyes főrabbi és *Oberländer* Jakab is szerényen buzgolkodnak. — Követendő példa gyanánt említjük fel, hogy a váci izr. hitközség a tanítók fizetését egyenkint 50 frttal fölemelte. — A *Reiser* László elnöklete alatt álló „Malbisch Arumim” egylet s a *Goldberg* Guttmanné és *Spitzer* Lajosné urnők vezetése alatt virágzó „Izr. nőegylet” áldozatkészsége folytán e napokban 33 szegényt láttak el téli ruházattal.

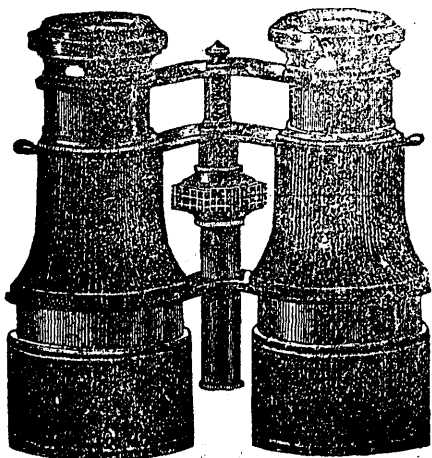
Alapítatott 1819.

Calderoni és Társa

Budapesten

LÁTSZER-RAKTÁR: váci-utca 30. * MŰ- ÉS TANSZER-RAKTÁR: kis híd utca 8.

Ajánlanak a legújabb árucikkekből:

NŐI SALON LORGNETTEKET, hosszú fogantyúval, teknősbéka-csontból, igen díszesek és divatosak.

MÜNCHENI SZABADALMAZOTT SZEMÜVEGEKET ÉS ORRCSIPTETŐKET.

JÓL MEGÜLŐ ORRCSIPTETŐKET.

SZEMÜVEGEKET FONOTT SZÁRAKKAL.

SZINHÁZI-, KATONAI-, VADÁSZ- ÉS TÁBORI-LÁTCSŐVEKET alumíniumból.

ANEROID-LÉGSÚLYMÉRŐKET bő beosztással.

TEREM- ÉS ABLAK-HŐMÉRŐKET, könnyen leolvashatók.

HIVATALOSAN ELLENŐRZÖTT MAXIMAL LÁZHŐMÉRŐKET.

CZÉLSZERŰ FÜRDŐ ÉS EGYETEMES HŐMÉRŐKET.

FÉNYKÉPÉSZETI KÉSZÜLÉKEKET hölgyek, turisták, festő-művészek stb. számára.

FORGÓ TÖMMUTATÓ-KÉSZÜLÉKEKET, 50 egész 200 képre stb.

Képes árjegyzékek kívánatra bérmentesen állnak rendelkezésre. Írásbeli megbízások pontosan eszközöltetnek.